

**Gatu- och fastighetsnämndens tillämpningsanvisningar
till kommunstyrelsens anvisningar för tillämpning av
reglerna för styrning och uppföljning av investeringar
och andra betydande projekt
(KF § 15 1999-10-18)**

**Anvisningar för beslut, uppföljning och slut-
redovisning av investeringar och andra betydande pro-
jekt**

1. INLEDNING	2
1.1 Syfte	2
1.2 Avgränsning	2
1.2.1 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna	3
2. BESLUT	3
2.0 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna	4
2.1 Inriktningsbeslut	4
2.1.1 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna	5
2.2 Genomförandebeslut	6
2.2.1 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna	7
2.3 Budget	8
2.3.1 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna	9
3. UPPFÖLJNING AV INVESTERING	9
3.1 Redovisning	10
3.2 Uppföljning	10
3.2.1 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna	12
3.3 Avvikelse	12
3.3.1 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning	13
4. SLUTREDOVISNING AV INVESTERING	14
4.0 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna	15
5. ANDRA BETYDANDE PROJEKT SOM INTE ÄR EN INVESTERING	15
5.0 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna	17

Anvisningar för beslut, uppföljning och slutredovisning av investeringar och andra betydande projekt

1. Inledning

1.1 Syfte

Ett övergripande syfte med att utarbeta metoder för styrning och uppföljning av stadens investeringsverksamhet är att ge nämnderna tydliga regler för beslut, budgetering och uppföljning av investeringar och andra betydande projekt. Samtidigt får kommunledningen ett instrument som ger en översikt av budgethållningen i projekten och underlättar den centrala uppföljningen av nämndernas investeringsverksamhet. Dessutom tydliggörs ansvarsfördelningen mellan nämnd, kommunstyrelse och kommunfullmäktige när det gäller beslut, uppföljning och slutredovisning av investeringar.

Den nämnd som planerar och genomför investeringar och andra betydande projekt har ansvar för att investeringens innehåll och funktion samt ekonomiska åtaganden inkl kommande drift- och kapitalkostnader överensstämmer med vad som har beslutats.

Genom att tydliggöra för nämnderna de krav på redovisningar som krävs för den centrala uppföljningen underlättas kommunstyrelsens uppföljning av investeringar och andra betydande projekt som bedöms som särskilt strategiska, komplexa eller kontroversiella. Därmed kan större fördyringar eller andra väsentliga avvikelser från det ursprungliga beslutet identifieras på ett tidigt stadium och lättare åtgärdas.

Kommunallagens 8 kapitel reglerar överordnat kommunernas ekonomiska förvaltning. Bl. a skall kommunfullmäktige meddela närmare föreskrifter för medelsförvaltning, vilket görs i stadens Regler för ekonomisk förvaltning. Kommunfullmäktige har med stöd härav fattat beslut om grunder för styrning och uppföljning av investeringar och andra betydande projekt.

Kommunstyrelsen utfärdar i detta dokument anvisningar för tillämpning av reglerna.

1.2 Avgränsning

En investering är en anskaffning av en anläggningstillgång. Med anläggningstillgång menas en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav. Denna anvisning omfattar beslut, uppföljning och slutredovisning av:

- ? investeringar i anläggningstillgång i mark, byggnad och teknisk anläggning,
- ? investeringar i andra anläggningstillgångar (t.ex. maskiner och inventarier) om de är en del av ovanstående typ av investering,
- ? andra betydande projekt som inte är en investering i den kommunala redovisningslagens (1997:614) mening men där staden ändå binder upp sig med resurser eller genom olika åtaganden och som på sikt kan innebära risktaganden, t.ex. evenemangsprojekt eller IT-

projekt. Dessa projekt är ofta komplexa och kan vara av mycket varierande omfattning och inriktning varför anvisningarnas tillämpning på dessa projekt särskilt kommenteras i avsnitt 5.

Stadsledningskontoret utger tekniska anvisningar för bl.a. redovisning av investeringar, nämndernas budgetarbete och för nämndernas periodiskt återkommande rapporter (f n kvartalsrapport, delårsrapport och årsbokslut) där investeringar utgör en del.

Denna anvisning gäller för nämnder (inkl slutna redovisningsenheter), men inte för bolagsstyrelser. Anvisningen bygger på Regler för ekonomisk förvaltning. Aktuell text i Regler för ekonomisk förvaltning finns angiven i en textruta i inledningen av resp. avsnitt.

Anvisningen anger miniminivån på regler och rutiner för beslut, uppföljning och slutredovisning av investeringar och andra betydande projekt. Utifrån anvisningen skall respektive nämnd avgöra och beskriva vilka underlag och vilken uppföljning nämnden och förvaltningen skall ha för investeringar. Anvisningen beskriver inte hur en investering initieras, kalkyleras eller finansieras.

1.2.1 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna

- (1) För att anvisningarna ska tillämpas fullt ut krävs att investeringen överstiger 1 mnkr. Understiger investering detta belopp bedömer kontoret i varje enskilt fall hur omfattande beslutsunderlaget ska vara.

2. Beslut

Regler för ekonomisk förvaltning; från 1 kap; § 2-4, § 10-11:

2 § Nämnd inger i samband med sin verksamhetsberättelse sitt budgetförslag och sina treårsberäkningar till kommunstyrelsen som underlag för kommunstyrelsens förslag till budget och treårsberäkningar. Förslaget omfattar driftbudget och investeringsplan. Investeringsplanen skall vara uppdelad på planerade och beslutade projekt. Förvaltningschef skall ta fram underlag till förslag för budget och treårsberäkningar i enlighet med kommunstyrelsens riktlinjer och utfärdade anvisningar.

3 § Budgeten fastställs av kommunfullmäktige.

4 § Nämnd skall med utgångspunkt från kommunfullmäktiges fastställda budget upprätta en genomförandeplan för det kommande årets verksamhet (nämndens budget/verksamhetsplan).

10 § För slutna redovisningsenheter gäller särskilda budget- och redovisningsprinciper. Enheten upprättar resultatbudget, investeringsplan med förslag till finansiering samt balansbudget.

I investeringsplanen skall ingå underliggande förslag till intern finansiering. Av kommunfullmäktige fastställd investeringsplan utgör också limit för upptagande av anläggningslån i internbanken.

11 § Beslut om taxor, avgifter, prestationsrelaterade ersättningar till privata utförare (s.k. peng), investering, försäljning av mark och anläggningar samt andra ärenden, som anges i lag, fattas av kommunfullmäktige.

Nämnd tar fram förslag till en investering i två steg. Initialt fattas ett inriktningsbeslut och i ett senare skede fattas ett genomförandebeslut. Den nämnd som planerar och genomför investeringar har ansvar för att beslutsunderlagen är fullständiga samt att kommande drift- och kapitalkostnader, investeringsutgifter och investeringens innehåll och funktion överensstämmer med vad som har beslutats.

Vidare skall en nämnd som planerar en investering tillse att nämnden inte genom avtalskrivningar inskränker kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges möjligheter att påverka innehåll och villkor i efterföljande beslut avseende markupplåtelse och exploateringsavtal eller detaljplaner.

2.0 Gat- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna

- (2) I ärenderubrik till tjänsteutlåtande till nämnden ska alltid framgå vilket beslut som föreslås att fattas; dvs inriktningsbeslut, genomförandebeslut, reviderat genomförandebeslut eller slutredovisning.

2.1 Inriktningsbeslut

På uppdrag av nämnden utreder och planerar förvaltningen så att behov och önskemål om ny- och reinvesteringar inom staden identifieras.

Förvaltningen utarbetar ett beslutsunderlag till nämnd för varje investeringsobjekt. När en planerad investering utretts på förvaltningsnivå i sådan omfattning att ett översiktligt program inkl översiktlig ekonomisk plan utarbetats, tar nämnd ställning till investeringen i ett inriktningsbeslut.

Inriktningsbeslutet innebär en första avstämning mellan nämnd och förvaltning avseende en investerings innehåll och beräknade utgifter och inkomster, samt en information till utomstående parter om att ett projekt planeras. Ett inriktningsbeslut innebär inte att investeringen skall genomföras, utan endast att det skall utredas vidare, dvs. ett planeringsprojekt.

Kommunfullmäktige fattar beslut om planeringsprojekt genom att i stadens budget besluta om en total investeringsutgift och -inkomst för samtliga planeringsprojekt för resp. år i treårsberäkningen.

Beslutsunderlag för investeringar överstigande 20 mnkr samt mindre investeringar som är av särskilt intresse

I ovanstående fall skall ett särskilt ärende alltid tillställas nämnden. Beslutsunderlaget till nämnden skall innehålla följande:

- ? investeringens mål/syfte
- ? översiktlig redovisning av åtgärder/prestationer
- ? översiktlig tidsplan
- ? översiktlig ekonomisk plan och investeringskalkyl, inkl utredningsskedet
- ? investeringens påverkan på framtida driftkostnader, inkl kapitalkostnader
- ? beskrivning av miljökonsekvenser

- ? bedömning av risker och osäkerhetsfaktorer. I riskbedömningen skall definieras de (förslagsvis ca fem) mest kritiska faktorerna för att investeringen skall kunna bedrivas i enlighet med beslut.

Exempel på kritiska faktorer kan bl.a. vara:

- ? problem med **tekniska förutsättningar** t.ex.
  - osäkra mark- och grundförhållanden,
  - bullerproblem,
- ? oklarheter i **ekonomiska förutsättningar**, t.ex.
  - osäkra inkomster eller utgifter,
  - oklara indexförutsättningar,
  - osäkerheter vid upphandlingen, t.ex. dålig tidpunkt,
  - oklart finansieringsansvar
- ? oklarheter i **organisationen**, t.ex.
  - ansvarsfördelning,
  - bristande kommunikationskanaler m.m.,
- ? osäkerheter i **tidsplanen**, t.ex.
  - vilka kritiska moment är av särskild vikt för att hela tidsplanen skall hålla?
  - är denna investering avhängig av andra investeringar?

Om det vid beslutstillfället kan förutses en risk för att investeringens utgifter och/eller inkomster utvecklas annorlunda än vad som anges i investeringskalkylen bör sannolikheten för och konsekvenserna av detta särskilt redovisas.

Beslutsunderlag för övriga investeringar

Beslutsunderlag skall tillställas nämnd i ett särskilt ärende eller i samband med kvartalsrapport eller budgetförslag. Beslutsunderlaget skall innehålla en så utförlig beskrivning som möjligt av ovanstående punkter.

2.1.1 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna

- (3) Nämnden fattar beslut för investering som överstiger 5 mnkr. Beslutsunderlag tillställs alltid nämnden i särskilt ärende. Gatu- och fastighetskontoret fattar beslut för investering upp till 5 mnkr.
- (4) För mindre investering (1 - 5 mnkr) föreligger samma krav på beslutsunderlag som för investering överstigande 5 mnkr.
- (5) Till nämnden lämnas redovisning av samtliga projekt oavsett belopp i samband med de olika budgetdokumenten (verksamhetsplan, kvartalsrapporter och verksamhetsberättelse).
- (6) De ovan angivna 7 punkter som ett beslutsunderlag ska innehålla ska kommenteras. Detta gäller även om investeringen inte bedöms ha någon miljökonsekvens eller om inga risker eller osäkerhetsfaktorer bedöms föreligga.

- (7) Vid exploateringsinvestering kan inriktningsbeslut kopplas med tilldelande av markanvisning.

2.2 Genomförandebeslut

I detta beslut avgörs om investeringen skall genomföras eller inte. För investeringar som är av särskild strategisk vikt för staden fattar nämnd beslut om att föreslå kommunfullmäktige besluta om investeringen. För övriga investeringar fattar nämnden genomförandebeslut, under förutsättning att finansiering finns samt att kommande drift- och kapitalkostnader med anledning av investeringsbeslutet ryms inom nämndens framtida budgetramar. Saknas finansiering skall kommunfullmäktige fatta genomförandebeslut.

Ingen definitiv beloppsgräns bör fastställas för vad som anses vara en investering av ”särskild strategisk vikt” eftersom investeringar ofta varierar i komplexitet och strategiskt intresse beroende av investeringens storlek. En bedömning bör göras från fall till fall beroende på investeringens innehåll, komplexitet, strategiska betydelse för staden, behov av samordning mellan förvaltningar, förväntade driftskonsekvenser samt slutligen även investeringsvolym. I de fall där nämnden är osäker i sin bedömning av hur projektet skall hanteras kan dock 20 mnkr vara en riktlinje. Syftet med denna ordning är att kommunfullmäktige skall kunna koncentrera sig på de större och strategiska projekten.

Nämnden har ett ansvar för att kommande drift- och kapitalkostnader med anledning av investeringsbeslut ryms inom nämndens framtida budgetramar. Om en investering påverkar annan nämnds driftbudget i form av ökade drift- och kapitalkostnader skall samråd ske med berörd nämnd innan beslut fattas. Detsamma gäller även andra åtgärder, som ekonomiskt eller på annat sätt kan påverka annan nämnds budgetutrymme.

Kommunfullmäktige beslutar om genomförande av en investering (dvs. ett genomförandeprojekt) genom att i budgeten besluta om investeringsutgift och –inkomst per år för ett genomförandeprojektet samt för hela dess livslängd. För mindre investeringar av likartad karaktär kan beslut fattas gruppvis. Kommunfullmäktige beslutar därutöver löpande under året om enskilda investeringar och anvisar finansiering genom beslut i särskilda ärenden.

Beslutsunderlag för investeringar överstigande 20 mnkr samt mindre investeringar som är av särskilt intresse

I ovanstående fall skall ett särskilt ärende tillställas nämnden. Beslutsunderlaget skall innehålla följande punkter:

- ? investeringens mål och syfte
- ? plan för åtgärder och prestationer
- ? tidsplan för investeringens olika delar
- ? organisation och ansvarsfördelning inom projektets olika delar samt ansvariga projektledare

- ? förslag till investeringens finansiering och investeringskalkyl, total investeringsutgift och inkomst. Dessa belopp skall anges inkl förväntade indexuppräknningar.
- ? kalkyl över investeringens beräknade framtida driftkostnader inkl. kapitalkostnader och förväntade indexuppräknningar.
- ? beskrivning av miljökonsekvenser
- ? plan för uppföljning
- ? bedömning av risker och osäkerhetsfaktorer enligt samma modell som för inriktningsbeslut (se avsnitt 2.1)

För övriga investeringar skall beslutsunderlag tillställas nämnd i ett särskilt ärende eller i samband med kvartalsrapport eller budgetförslag. Beslutsunderlaget skall innehålla en så utförlig beskrivning som möjligt av ovanstående punkter.

Ovanstående anvisning om beslutsunderlagens utformning gäller även i de fall besluten skall underställas kommunfullmäktige.

2.2.1 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna

- (8) Nämnden fattar beslut för investering som överstiger 5 mnkr. Beslutsunderlag tillställs alltid nämnden i särskilt ärende. I föreslagen beslutsmotivering ska investeringsutgiften i mnkr anges. Gatu- och fastighetskontoret fattar beslut för investering upp till 5 mnkr.
- (9) För mindre investering (1 - 5 mnkr) föreligger samma krav på beslutsunderlag som för investering överstigande 5 mnkr.
- (10) Till nämnden lämnas redovisning av samtliga projekt oavsett belopp i samband med de olika budgetdokumenten (verksamhetsplan, kvartalsrapporter och verksamhetsberättelse).
- (11) Av ovan angivna 9 punkter som ett beslutsunderlag ska innehålla behöver normalt inte organisation och plan för uppföljning kommenteras. Undantag kan vara om flera aktörer ingår eller om projektet är mycket stort. Övriga punkter ska kommenteras. Detta gäller även om investeringen inte bedöms ha någon miljökonsekvens eller om inga risker eller osäkerhetsfaktorer bedöms föreligga.
- (12) Drift- och kapitalkostnader ska anges. För driftkostnader behöver inte förväntade indexuppräknningar ingå.
- (13) Delgenomförandebeslut kan i undantagsfall behöva fattas i de fall man ännu inte har alla fakta för att presentera ett underlag för genomförandebeslut för hela projektet, men där ett beslut är nödvändigt för ex kostsamma evakueringar och marksaneringar. För att använda sig av denna beslutsform bör det klart

framgå av underlaget till inriktningsbeslut att fler beslut är nödvändiga för genomföra projektet.

- (14) Vid investering som överstiger 20 mnkr ska kontoret i god tid innan förslag till nämnden lämnas samråda med stadsledningskontorets finansavdelning (controller för GFN) om investeringen även ska beslutas av kommunfullmäktige. Bedömer kontoret att det är uppenbart att investeringen även ska beslutas av kommunfullmäktige (ex projektet är mycket stort) behöver kontakt inte tas i förväg.

2.3 Budget

Nämnden

Nämnd ingår en investeringsplan (som en del i förslag till budget och treårsberäkningar) till kommunstyrelsen som underlag för kommunstyrelsens förslag till budget och treårsberäkningar. Investeringsplanen är en sammanställning av investeringsutgifter och -inkomster för treårsperioden avseende

- *planerade* investeringar (planeringsprojekt) för vilka ett inriktningsbeslut har fattats av nämnden samt även övriga planerade projekt
- *beslutade* investeringar (genomförandeprojekt) för vilka ett genomförandebeslut har fattats

Investeringsplanen skall uppdelas på planerade resp. beslutade investeringar.

Investeringsplanen skall innehålla total investeringsutgift/inkomst för varje genomförandeprojekt avseende hela dess livslängd, varvid upparbetad investeringsutgift/inkomst t o m året före budgetåret särskilt skall anges.

Dessutom skall för respektive år i treårsberäkningen anges följande.

- ? Total investeringsutgift/inkomst för respektive genomförandeprojekt samt summa investeringsutgift/inkomst för samtliga genomförandeprojekt. En särskild rubrik och summering görs för de genomförandeprojekt som kommunfullmäktige tidigare har fattat beslut om.
- ? Total investeringsutgift/inkomst för respektive planeringsprojekt samt summa investeringsutgift/inkomst för samtliga planeringsprojekt. I summan ingår projekt för vilka ett särskilt inriktningsbeslut tidigare har fattats samt övriga planeringsprojekt där ett särskilt inriktningsbeslut ännu inte har fattats.
- ? Summa investeringsutgift/inkomst för samtliga projekt.

Investeringar som är många till antalet och av likartad karaktär men där varje projekt är mindre i omfattning kan redovisas gruppvis.

I underlaget skall även ingå driftbudgetkonsekvenser till följd av investeringarna, inkl kapitalkostnader.

Samtliga belopp skall anges inkl förväntade indexuppräknningar.

Nämnden skall dessutom göra en bedömning och lämna en redovisning av kommande större strategiska investeringar som kan komma att aktualiseras under perioden i form av en påbörjad planerings- eller beslutsprocess.

Nämnd skall med utgångspunkt från kommunfullmäktiges fastställda budget upprätta en genomförandeplan för det kommande årets verksamhet (nämndens budget).

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige fastställer i samband med sitt budgetbeslut nämndernas investeringsplan och dess finansiering.

För resp. nämnd och för resp. år i treårsberäkningen fattar kommunfullmäktige följande beslut:

- ? summa investeringsutgift/inkomst,
- ? summa investeringsutgift/inkomst för samtliga planeringsprojekt; i ramen ingår både projekt som har beslutats i särskilda inriktningsbeslut och övriga planeringsprojekt där inriktningsbeslut ännu inte har fattats,
- ? summa investeringsutgift/inkomst för samtliga genomförandeprojekt,
- ? total investeringsutgift/inkomst för vissa större genomförandeprojekt där en särskild rubrik görs för de projekt kommunfullmäktige tidigare ej beslutat om.

Kommunfullmäktige beslutar också om total investeringsutgift/inkomst för vissa större genomförandeprojekt avseende hela dess livslängd.

2.3.1 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna

- (15) Investeringsplanen i de olika budgetdokumenten redovisas på stadsledningskontoret blanketter.
- (16) Vid budgetering ska ospecificerad nedrundning inte tillämpas
- (17) Projekt överstigande 20 mnkr (särskilt strategiska projekt) kommenteras utförligt i textbilaga.
- (18) Investeringar som är många och av likartad karaktär men där enskilda projekt är av mindre omfattning kan redovisas gruppvis. Detta gäller främst investeringar inom park och gata samt hyresgäst Anpassningar inom fastighetsbeståndet.
- (19) I budgetsammanhang redovisas inte driftbudgetkonsekvenser per projekt. En samlad bedömning av investeringarnas effekt på driftbudgeten inarbetas i underlaget till budget. Av underlaget ska framgå vilken bedömning som kontoret gjort.

3. Uppföljning av investering

Regler för ekonomisk förvaltning; från 1 kap; 6-8 §:

6a § Nämnder är ansvariga för att anslag inte överskrids, budgeterade intäkter inflyter, avkastnings- och resultatkrav uppnås, investeringsutgifter och inkomster disponeras för beslutade objekt inom anvisad ram samt att budgeterade försäljningsbeting uppfylls. Nämnder och styrelser ansvarar också för hur verksamheten bedrivs och att kommunfullmäktiges mål uppnås.

7 § Uppföljning skall ge underlag för att styra verksamheterna. Ansvar för uppföljning ligger hos nämnderna. Förvaltningschefen skall kontinuerligt följa upp verksamheten, upprätta erforderliga underlag till nämnden och redovisa om risk för budgetavvikelse föreligger och därvid föreslå erforderliga åtgärder. Verksamheter med beställansvar skall styras genom regelbunden uppföljning och avstämning mot nämndens budget, redovisa prognostiserad behovs- och prestationsutveckling samt kostnads-/utgifts- och intäkts/inkomstutveckling. Verksamheter med utföransvar skall styras genom regelbunden uppföljning mot beslutade resultatplaner samt fastställt avkastningskrav.

Nämnd skall besluta om former och tidpunkter för redovisning av erforderliga beslutsunderlag för sin styrning. Finner nämnd med beställansvar att anslag kommer att bli otillräckligt, eller att intäkter inte inflyter i budgeterad omfattning, skall nämnden vidta åtgärder för att rymma sådant överskridande eller intäktsunderskott inom nämndens budget respektive beslutade anslag och av kommunfullmäktige angivna mål och anslagsvillkor. Finner nämnd med beställansvar att förutsättningarna förändrats i förhållande till underlaget för kommunfullmäktiges budgetbeslut samt att mål och anslagsvillkor till följd av detta behöver ändras skall begäran härom underställas kommunfullmäktige.

För investeringar och stora projekt gäller att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt uppföljningen av medelsförbrukning, tidsplaner, prestationer samt de politiska målen. Visar uppföljningen att ett objekt kan medföra större utgifter, mindre inkomster, högre framtida kostnader eller lägre framtida intäkter än vad som ursprungligen kalkylerades eller att andra förutsättningar ändrats i väsentlig mån, skall detta omgående redovisas för nämnden. Nämnden skall snarast vidta åtgärder för att förhindra fördringar eller göra omprioritering inom ramen för sin totala investeringsplan. Avvikelse mot investeringsbeslut skall redovisas till kommunstyrelsen i samband med den löpande uppföljningen. Förvaltningschefen skall tillse att budgetansvaret iakttas vid varje resursanskaffning (anställning, upphandling m.m.).

8 § Nämnd skall lämna de rapporter avseende utfall och prognoser, beslutade och föreslagna åtgärder som stadsledningskontoret eller revisionskontoret begär.

3.1 Redovisning

Redovisning av investeringar skall följa bestämmelserna i lagen (1997:614) om kommunal redovisning samt de bestämmelser som utfärdats med anledning av lagen, bl.a. cirkulär om redovisning av anläggningstillgångar från stadsledningskontorets redovisningsstab.

3.2 Uppföljning

Uppföljning av investeringsbeslut

Nämnd som beslutar om investeringar har det fulla ansvaret för projektens genomförande och ekonomi samt är ansvarig för att följa upp dessa. Nämnden skall kontinuerligt följa upp samtliga investeringar och om risk för avvikelser föreligger föreslå erforderliga åtgärder.

Nämnden skall i kvartalsrapporterna tillstålla kommunstyrelsen en uppföljning av investeringsplanen och de ingående olika projekten, se vidare nästa avsnitt *Uppföljning av budget*.

Dessutom följs större investeringar upp i särskild ordning av kommunstyrelsen. Det är stadsledningskontoret som för kommunstyrelsens räkning svarar för denna uppföljning. De investeringar som följs upp är i regel sådana investeringar som

- medför höga investeringsutgifter, i regel överstigande 20 mnkr eller
- medför höga driftkostnader eller
- är komplext eller
- involverar flera förvaltningar och/eller bolag,

När kommunfullmäktige fattar beslut om investeringar i budgeten eller i ett särskilt ärende bör anges vilka investeringar som är föremål för denna särskilda uppföljning.

Dessa investeringar ges särskild uppmärksamhet i kvartalsrapporter och verksamhetsberättelser med större krav på lämnad redovisning från nämnden för dessa projekt jämfört med övriga investeringar. Projekten följs också upp genom löpande kontakter mellan kontoret och projektansvariga på resp. förvaltning. Stadsledningskontoret kan därutöver begära in särskilda redovisningar från förvaltningen avseende t.ex. utfall, prognoser och åtgärder beträffande de stora investeringar som kontoret särskilt valt att följa upp. Stadsledningskontoret kan även ha synpunkter på övriga frågor som rör projektet t.ex. redovisningsrutiner och faktiska kalkyler.

Stor vikt läggs på de redovisningar nämnderna lämnar avseende de särskilda projekt som stadsledningskontoret har valt att följa.

Uppföljning av budget

Nämnd lämnar i periodiskt återkommande rapporter uppgifter om bl. a investeringar för beslut av kommunstyrelsen. Förutom de särskilda anvisningar stadsledningskontoret utfärdar skall följande alltid ingå:

Kvartalsrapporterna skall innehålla uppgift om avvikelser, samt skäl för dessa, i följande punkter jämfört med budget och investeringsbeslut:

- ? total investeringsutgift/inkomst för resp. genomförandeprojekt för hela investeringens livslängd, varav särskilt skall anges upparbetad investeringsutgift/inkomst t o m året före budgetåret,
- ? tidsplan, innehåll, riskbedömning och måluppfyllelse för resp. större investering.

För innevarande år skall ***kvartalsrapporterna*** innehålla uppgift om avvikelser, samt skäl för dessa, i följande punkter jämfört med budget (jämför med 2.3 Budget):

- ? summa investeringsutgift/inkomst,
- ? summa investeringsutgift/inkomst för samtliga genomförandeprojekt med en särskild rubrik och summering av de genomförandeprojekt som kommunfullmäktige har fattat beslut om,
- ? summa investeringsutgift/inkomst för samtliga planeringsprojekt,
- ? total investeringsutgift/inkomst för respektive genomförande- och planeringsprojekt. Mindre investeringar kan anges gruppvis.

De investeringar som stadsledningskontoret för kommunstyrelsens räkning valt att särskilt följa skall särredovisas enligt särskilda riktlinjer i bl.a. anvisningar för budgetuppföljning. Särskild vikt skall läggas på redovisningen av dessa projekt. Uppföljningen skall främst omfatta medelsförbrukning, tidshållning, programändringar, prestation samt uppföljning av de politiska målen.

Dessutom skall nämndens *verksamhetsberättelse* för det gångna året innehålla en analys av budgeterade investeringar jämfört med faktiskt utfall avseende medelsförbrukning, tidsplan, innehåll, riskbedömning och måluppfyllelse (särskilda anvisningar utfärdas). Dessutom skall slutredovisningar anmälas (se avsnitt 4 Slutredovisning av investering). Kommunfullmäktige godkänner årsredovisningen.

3.2.1 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna

- (20) I kvartalsrapporterna följs samtliga investeringar upp. Avvikelse (fördyringar, förskjutningar, tidigareläggningar m m) rapporteras och kommenteras (se vidare under avsnitt avvikelse).
- (21) Investeringar överstigande 20 mnkr kommenteras utförligt i särskild textdel.
- (22) I samband med verksamhetsberättelse kan begäran om ombudgetering av ej förbrukade medel för investeringar med genomförandebeslut p.g.a. förskjutningar inom projekt komma att begäras. Förutsättning för att begära ombudgetering är dels att motsvarande volym investeringsmedel återredovisas i verksamhetsberättelsen, dels att projekten inte bedöms kunna inrymmas i nästkommande års investeringsplan. Kommunfullmäktige beslutar i samband med stadens årsredovisning om ombudgetering ska beviljas.

3.3 Avvikelse

Vid uppföljningen av investeringar skall nämnden uppmärksamma om utgifterna ökat eller förskjutits i tiden eller om investeringen på annat sätt avviker jämfört med genomförandebeslutet. Nämnden skall genom att vidta åtgärder i projektet eller genom omprioritering inom investeringsplan se till att utrymme finns för fördyringar inom beslutad budget.

Nämnd fattar i samband med den löpande uppföljningen (bl.a. kvartalsrapporterna) beslut om bl.a. följande punkter:

- ? Åtgärder för att uppnå budgetbalans vid fördyringar (inkl indexuppräknings) eller förskjutningar jämfört med ett genomförandeprojekts ekonomiska plan. Det kan göras genom att vidta åtgärder i projektet eller genom omprioritering inom investeringsplan under förutsättning att kommunfullmäktiges tidigare beslut inte frångås (se nedan när kommunfullmäktige bör fatta ett nytt beslut)
- ? Omprioritering av planeringsprojekt inom investeringsramen för planeringsprojekt.

- ? Avbrytande av ett genomförandeprojekt om projektet inte är av särskild strategisk vikt för staden.
- ? Avvikelse i inriktning jämfört med kommunfullmäktiges beslut för ett genomförandeprojekt när avvikelsen inte är av väsentlig betydelse.

Förändringar i tidsplan, innehåll, risker eller medelsförbrukning avseende investeringar skall redovisas till **kommunstyrelsen** i samband med den löpande uppföljningen i enlighet med vad som anges i övrigt för kvartalsrapporter i avsnitt 3.1 och 3.2.

Kommunfullmäktige skall tillställas ett underlag för nytt beslut om nämndens beslutade åtgärder för att uppnå budgetbalans leder till väsentliga avvikelser mot kommunfullmäktiges tidigare genomförandebeslut, bl.a. om avvikelsen avseende den totala nettoinvesteringsutgiften är betydande, i regel överstigande 20 milj.kr, kommande driftkostnader avsevärt ökar eller investeringens innehåll och funktion förändras avsevärt.

3.3.1. Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning

**Avvikelse mot innevarande års investeringsplan totalt
(Med avvikelse avses här att investeringsutgifterna
totalt bedöms överstiga budget)**

- (23) Vid befarad avvikelse av innevarande års investeringsplan jämfört med budget ska avvikelsen täckas genom omprioritering av planeringsprojekten.
- (24) Om avvikelsen inte kan inrymmas inom årets investeringsplan kan nämnden i undantagsfall föreslå kommunfullmäktige om utökad investeringsplan.

**Avvikelser mot projekts budget under innevarande år
(Med avvikelse avses här samtliga former av avvikelse)**

- (25) Vid avvikelser för innevarande års budget för genomförandeprojekt > 20 mnkr (särskilt strategiska projekt) ska förändringens påverkan på genomförandet av projektet, ex tidsplan, också redovisas i budgetuppföljningen.

**Avvikelse mot genomförandeprojekts totalbudget
(Med avvikelse avses här att ett projekt
bedöms bli dyrare jämfört med fattat genomförandebeslut)**

- (26) Nämnden fattar ett reviderat genomförandebeslut om avvikelsen av den totala nettoinvesteringsutgiften överstiger 5 mnkr för projekt upp till och med 50 mnkr eller till lägst 10 % för projekt överstigande 50 mnkr. Till grund för beslutet lämnas beslutsunderlag i särskilt ärende.

- (27) Även om avvikelser understiger ovan angivna gränser kan kontoret om man finner det lämpligt föreslå nämnden att fatta reviderat genomförandebeslut.
- (28) Understiger fördyringen ovan angivna gränser ska avvikelser betraktas som godkänd utan att nytt beslut behöver fattas av nämnden. Kontoret redogör för fördyringen och dess orsak och effekt i slutredovisningen av investeringen.

Nämnden kan tillställas underlag för reviderat genomförandebeslut även om fördyringen understiger nämnda gränser om kontoret finner detta lämpligt.

- (29) Vid betydande avvikelse av den totala nettoinvesteringsutgiften, i regel överstigande 20 mnkr, ska **kommunfullmäktige** tillställas ett underlag för nytt beslut. Detta gäller även om avvikelser understiger 10 % av den totala nettoinvesteringsutgiften.

4. Slutredovisning av investering

Regler för ekonomisk förvaltning; 1 kap; 6 §:
Nämnder är ansvariga för att investeringsutgifter och inkomster disponeras för beslutade objekt inom anvisad ram.

När ett genomförandeprojekt är färdigställt, dvs. när investeringen tas i bruk upprättar förvaltningen en slutredovisning som tillställs nämnden. För projekt över 20 miljoner kronor eller för projekt där stora avvikelser i tid, genomförande eller kostnader uppstått skall detta ske genom ett särskilt ärende. Slutredovisningen skall innehålla en avstämning av totalt utfall jämfört med genomförandebeslutet. Avstämningen skall omfatta ekonomi, tidsplan och investeringens funktion. Slutredovisningen skall innehålla svar på följande:

- ? Har projektets mål/syfte uppfyllts?
- ? Har avvikelser skett jämfört med tidsplan?
- ? Har avvikelser skett beträffande investeringskalkyl, investeringsutgift/inkomst och finansiering?
- ? Har avvikelser skett beträffande driftkostnads-/intäktskalkyl?
- ? Har avvikelser skett beträffande budget?
- ? Hur har projektets riskfaktorer hanterats?
- ? Om avvikelser skett, vilka är orsakerna?

Nämndens verksamhetsberättelse för det gångna året skall innehålla en redovisning till kommunfullmäktige över samliga investeringar som har slutredovisats under året och en sammanfattning av vad dessa slutliga avstämmningar har innehållit. Särskilt skall större avvikelser avseende både medelsförbrukning och innehåll uppmärksammas och gjorda erfarenheter utgöra grund för förslag till åtgärder för att underlätta budgethållningen för kommande investeringar.

4.0 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna

- (30) Slutredovisning av samtliga genomförande projekt som överstiger 5 mnkr och som färdigställts under året redovisas i verksamhetsberättelsen. Slutredovisning kan även ske i särskilt ärende om kontoret finner detta lämpligt.
- (31) Slutredovisning av genomförandeprojekt som understiger 5 mnkr och som färdigställts under året upprättas inom kontoret men redovisas inte till nämnden.
- (32) Slutredovisning av projekt som överstiger 20 mnkr sker alltid i särskilt ärende.

5. Andra betydande projekt som inte är en investering

Regler för ekonomisk förvaltning; från 1 kap; § 3:

3 § Budgeten fastställs av kommunfullmäktige. Den skall upprättas i enlighet med kommunallagens balanskrav.

Nämnder:

1. Plan över verksamheten
2. Driftverksamhet
3. Investeringar
4. Stora projekt

Regler för ekonomisk förvaltning; från 1 kap; §7:

7 § För investeringar och stora projekt gäller att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt uppföljningen av medelsförbrukning, tidsplaner, prestationer samt de politiska målen.

Kommunfullmäktige kan besluta om stora projekt som inte är en investering i redovisningslagens mening men där staden binder upp resurser eller gör åtaganden som på sikt innebär vissa risktaganden, t.ex. evenemangsprojekt eller IT-projekt.

Dessa projekt kan vara av mycket varierande volym och inriktning varför anvisningarna inte alltid är möjliga att tillämpa i sin helhet. Vad som anförts ovan om beslut, uppföljning och slutredovisning avseende investeringar bör gälla även för sådana projekt i så stor omfattning som möjligt, dock bör nedanstående miniminivå alltid uppfyllas.

Följande miniminivå gäller för beslut och uppföljning av dessa projekt

Beslut

Liksom för investeringar bör även för dessa projekt ett särskilt genomförandebeslut fattas i ett särskilt ärende eller i budgeten. Beslutet fattas av kommunfullmäktige i de fall det inte finns finansiering eller om projektet är av särskild strategisk vikt för staden.

Beslutsunderlaget bör innehålla följande:

- ? projektets mål och syfte
- ? plan för åtgärder och prestationer
- ? tidsplan för projektets olika delar
- ? organisation och ansvarsfördelning inom projektet samt ansvariga projektledare
- ? förslag till projektets finansiering
- ? en budget med utgifter och inkomster för projektet, totalt samt periodiserad per år. Dessa belopp skall anges inkl förväntade indexuppräknningar.
- ? budgeten skall avse utgifter för både investeringar och drift. Utgifter för driften skall bl.a. innehålla t.ex. lönekostnader, inköp m.m.
- ? kalkyl över projektets påverkan på framtida utgifter och inkomster efter det att projektet avslutats
- ? bedömning av risker och osäkerhetsfaktorer enligt modell i avsnitt 2.1 Inriktningsbeslut
- ? beskrivning av miljökonsekvenser
- ? plan för uppföljning

Uppföljning

När det gäller uppföljningen under projektets planering och genomförande kan samma rutiner användas för dessa projekt som för uppföljning av stadens investeringar eller i enlighet med vad som anges i genomförandebeslutet.

Den nämnd som planerar och genomför denna typ av projekt har ett ansvar för att projektets innehåll samt ekonomiska åtaganden överensstämmer med vad som har beslutats, på motsvarande sätt som för investeringar i övrigt. Avvikelse hanteras av nämnden genom att vidta åtgärder i projektet eller genom omprioriteringar.

Dessa projekts varierande förutsättningar och inriktning kan innebära att det finns ett visst mått av osäkerhet i bedömningarna, och att också externa faktorer kan komma att påverka projektet på ett sätt som inte från början kunnat förutses. Det är därför särskilt viktigt att nämnden följer dessa projekt noga för att i ett så tidigt skede som möjligt kunna vidta åtgärder vid ev. avvikelser.

Slutredovisning

När projektet avslutats skall en slutredovisning göras av förvaltningen som tillställs nämnden i särskilt ärende. Slutredovisningen skall innehålla en avstämning av totalt utfall jämfört med genomförandebeslutet samt ev. beslutade avvikelser. Avstämningen skall omfatta ekonomi, tidsplan och projektets innehåll. Slutredovisningen skall innehålla svar på följande:

- ? Har projektets mål/syfte uppfyllts?
- ? Har avvikelse skett jämfört med tidsplan?
- ? Har avvikelse skett beträffande budget och ekonomisk plan?
- ? Hur har projektets riskfaktorer hanterats?
- ? Om avvikelser skett, vilka är orsakerna?
- ? Medför projektet ytterligare kostnader i framtiden?

Nämnden redovisar en sammanfattning av slutredovisningen till kommunfullmäktige i verksamhetsberättelsen.

5.0 Gatu- och fastighetsnämndens tillämpning av reglerna

- (33) I förekommande fall tillämpas reglerna på samma sätt som för investeringar med tillägg för nämndens tillämpning enligt avsnitt 1 – 4.